National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 06.05.1927, page 4

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

ועכשיו רבותי, לכבוד יום־טוב ראשון למאי של הגלות הסוציאליסטית בארצנו, רוצה אני לפתח את שעורי הפעם, נחשו־נא במה? — דוקא בענין הקונסול של מוסוליני בעירנו.

כשהחזיר קיש את בקורו הרשמי לקונסול האיטלקי החדש, אמר לו זה האחרון בין שאר הדברים, בידוע, שעיני כל העולם התרבותי נשואות בעת לשלשה נסיונות גדולים: לפאשיזמוס באיטליה, לבולשביזמוס ברוסיה ולציוניות בא"י...

איני יודע מה ענה לו קיש על זה ואולם אני ר' עזמות הייתי עונה לו מיד כי שלשת הנסיונות האלה בודאי יצליחו כלם רק בשנוי מקום בלבד: הפאשיזמוס ב—רוסיה, הבולשביזמוס בא"י והציוניות באיטליה...

ועוד זאת הייתי אומר לו ששכח את הנסיון הדבי"עי הגדול, שעיני כל ישראל ובני־דודנו נשואות אליו עכשיו: קונסול "אנטי־ציוני" בביתנו הלאומי!

אבל, כאשר אהזה לי אני — גם הנסיון הקשה הזה יצליח אי"ה, והא ראיה: בשבוע זה תודה והתוודה, שהוא טעה בחשבונו. מתחלה חשב והאמין כי א"י היא מדינה קטולית וירושתם של בני עשו ובני ישמעאל ועכשיו שקרבתו המקום אלינו הוא רואה "פתאום" כי ישנם ב"הישר א ל בארצנו, ולא עוד אלא, שאם יש ברצונו של אדם אירופי ותרבותי, כך הגיד בעצמו — למצא כאן איזו חברה הגונה ואדם מן הישוב, שאפשר לשוחח ולבלות עמו קצת, צריך לפנות ל—אנ„שב! (הן מטעם זה אובה אני תמיד לנסע ברכבת רק במחלקה השמכמנהנו בכל שנה, ובכלל לא הלעיטונו השתא מן האדום האדום הזה, מחמת שירושלם עיה"ק היא עודנה, כנראה, ריאקציונרית ובורגנית ולא זכתה לקבל תורת מרכס כמו בתל־אביוב... נד־חקתי עם תלמידי בין הקהל על יד ראי־נע „ציון" כדי לשמע את דרשות המגידים והמטיפים מסיטרא־דשמאל, שעמדו על הדכן ודברו מענינא־דיומא רק כדי לצאת ידי חובתם ושלא תשתכח חלילה תורה מישראל.

ופועלינו בירושלים מוסיפים מן החול אל הקדש, ועוד בערב יו"ט במוצש"ק מיד אחר הבדלה, עברתי ברחוב יפו למול בית־הפועלים וראיתי אור גדול וה„חברה" מרימים רגלים והקולות עד לב השמש ורוקדים „הורה" זכר ונקבה כמו שנאמר, וירעשו אמות הספים ממש. ושם על יד ה„שמחה" הזאת, בצריף של ה Y. M. C. A. היה נשף־נגינה וגם „הזקן" של ההר וגדולו הקצינים מכני עשרת־השבטים היו בין הבאים. ומתוך המהומה של בית־הפועלים לא שמעו את הרעש של המנגנים בצריף, והקולות „אל־יבנה, האק־א־טשיינעק!" בוקעים ועולים דרך החלונות הפתוחים לרוחה, למען ידעו גם עשרת־השבטים שלנו ויטעמו קצת טעם „פעריווי מאי" ויאר שאר להם לזכרון מביתנו הלאומי לפני נסעם לחפשתם לונדונה...

* * *

ואולם פטור בלא כלום — אי־אפשר. המופסים שלנו — למה נכחדו? — אינם עושים חלילה את מלאכתנו כאן רמיה וממלאים את רצון שולחיהם במוסקבה באמונה שלמה. וכל מו"פס, שלא טעם טעם מלקות ב„פעריווי מאי" ולא צעק פעם אחת, לרבות הנשים והילדות שבהם: „הלאה האימפריאליזם היהודי והאנגלי גם יחד!" לא יצא ידי חובתם כלפי נותני לחמם הן מחויבים הם להראות „החיכת עגורה", שאלמלא כך הרי אפויים הם חלילה לקבל פטורין משם ונוספו גם הם על מחוסרי עבודה בעירנו. וכי מה לא עושה יהודי ומכש"כ מו"פס בשביל פרנסה?

וגם המשטרה שלנו שתחיה גם היא ממחוסרי־העבודה בעירנו בכל יסות השנה והשתדלה הפעם להראות גם היא „חתיכת עבודה", ועד כמה הם נחוצים בביתנו הלאומי. (אגב, יכול אני לבשר להם כי בקרוב תהיה להם עבודה תמידית עם צאת הזבובים בימות הקיץ...) ולו ראיתם רבותי, את הטרדם הגדול שעשו שוטריא ביחוד מבני־דודנו ביום החנוכה. ר' דובצה בעל־גוף שיחיה הלך עם המנין שלו במזרח, ר' דג־מלוח התפלל עם ה„קלייזל" שלו במערב, ר' אברהמ'ל דבי־קושטא עם בני־דודנו היה באמצע והלולב־הארוך מבני עשרת־השבטים על כלם.

ובשעה שראיתי את השוטרים המלאים את רחוב יפו, מי ברכב ומי ברגל, מי „בטרומביל" ומי בגבורתם הסוס, שהם מסתערים כלם על המופ"סים ועל אחב„י, חשבתי בלבי: ראו מה בין בני לבן חמי!

בנבי־מוסה שלהם שמענו באזנינו את בני־דודנו מקריית־ארבע, שרבבו זה על גבי זה ובעידן דריתחא היו מתריזין כלפי מעלה וצועקים בפרוש: „הלאה עשרת־השבטים!" וכיוצא בזה, ור' אברהמ'ל דנן וכל דבוקתה עמדו בדחילו ורחימו ושמעו את ה„ברכות" ולא נעו ולא זעו, ר' סנדר שיחיה ישב על סוסו וחייך את חיוכו האנגלי (סמייל בלע"ז) והשוטרים האנגלים לא הרימו יד ורגל אלא שאמרו להם לבני־דודנו „גו־אוון!" (go one) הן אצלם כלם „גאורנים"— ואין פוצה פה ומצפצף. וכאן, ב„נבי־מוסה" שלנו כשילדים אתדים, איזה „חדר־יונגליך" (אוולאד בלע"ז), הרימו ברחוב יפו איזה סמרטוט אדום ומופסית קטנה, שלא הגיעה כמעט לפרקה, עמדה ופתחה בשירת ה„אינטרנציונל" וחברת קונדסים מבתי־אולפנא צעקו אחריהם „הוררא!" — מיד נתבהלו שוטרינו מבני דודנו כתרנגלי־הודו בפני דבר אדום וכל המשטרה רדפה אחריהם וכבדו אותם במקלותיהם, כדבעי למיהוי. ומכיון שניתנה רשות למשחית שוב אינה מבחינה בין מופ"ם לסתם יהודי סקרן או עובר אורח, ומובן מאליו שישנם ב"ה אבנים ברחובותינו שדרכן להתזמם ולעוף על הראשים, מדה כנגד מדה...

הוא אשר אמרתי: אם „הרבי" אינו כאן כבודו כאן ואפילו הוא באיי הים והמכוניות המשורינות נשארו, אותו עזבו ואת תורתו שמרו... וכל כך למה? — כדי להרבות הכנסות הדאר ע"י מברקים לעתוני ידידינו בלונדון וברומי. והלואי, שהיו נחמזים כ"כ למצא את שורדינו בתוך ראמאללאה כשם שהם מזדרזים לדבר מצוה אצל אחב"י בראשון למאי זה.

איך אמר המשורר היינה? —

Ach! wie schlecht geschuetzt
bist du, Israel!

אגב, בשעת המהומה ברחובות נגש אלי יהודי זקן ושאל ממני:

— „האי מאי?"

ועניתי לו בניחותא: „האי מאי", כלומר הראשון למאי, והבין...

* * *

וכי תשאלו, רבותי — והרי יש כמוכם אוהבים לשאל ולחקשות קושיות? — למה לא נדרש ג'מאל חוסייני להזמנת המושל ולא הלך אל החר כשאר חברי העיריה, כידוע? — לא חלילה מפני שמירת השבת שלו, אדרבה, חושב אני כי לו קבל הזמנה מאת איזה נורטקליף או אוהב־ישראל אחר כדי לאכל קורצא עלינו, היה בודאי מחלל גם שבת־שבתון שלו לשם מצוה זו, אלא מאי? — מפני דרך־אהץ.. וצריך אני להודות הפעם שהצדק עמו והלכה כמותו.

שערו בנפשכם: רצה המושל לברך את חברי העיר של העיריה, נבחרי כלל ישראל ושכניהם, מה עשה? הלך והזמין אותם לביתו. למה הדבר דומה? ליהודי חשוב ובעל־בית רחב שהזמין אליו את החתן־וכלה כדי לברכם בברכת „מזל טוב" בנוהג שבעולם יהודי הגון היודע פוק בהלכות דרך ארץ לובש את הקפוטא דשבתא שלו ומטריח את עצמו ללכת למי שהשמחה במעונו כדי לברך את הזוג הצעיר בקשר של קימא, ואגב הוא מביא להם גם „מתנת דרשה", כאורח גובראין יהודאין. אלא, שבעונותינו הרבים, בביתנו הלאומי הכל להיפך ו„ניי־טיבס" — שאני!...

* * *

ועד שאגודת הסופרים תוציא למעל את החלטתה בדבר „היחרמון" ותחליט לחלק את הכבודים של העורך בימי כנהוג, קפץ המאירי שלנו והוציא את ירחונו „המחר". כנראה שהחרה שלו הוא כבר בטוח ומסודר כל צרכו ועכשיו עליו לדאג רק ליום מחר. המאירי שלנו הוא לא רק משורר ופייטן בחסד־עליון אלא גם אופטימיסטן גדול, שהעיז לקבע מחיר לעתונו לשנה אחת.

יהי רצון, שה„מחר" שלו יהיה לא רק ב„ח" אלא — וזהו חעיקר! — גם ב„כ" ויהי הקונים ולא יהיה סופו של „המחר" הזה „כאתמול" בעתון הת"א החנון...

ומכיון שאנו מדברים ב„מחר" וב„אתמול", נימא מילתא גם בדאר היום.

אין מה לדבר, רבותי! עכשיו צלצלה שעתו של העתון הזה וסכנת גדולה — אל אפתח פה לשטן! — מרחפת עליו להסגר הלי, ולא חלילה מבני ה„בלבולים" שבאו באותו־דבר, אלא שהרעה גייקפת לו דוקא מן ה„פה", מאותו יהודי גולן שלו והחזיר בלא הסביב את הגליון למעכרכת. אך ורק כפני הד"ר הריבי יניסם שלנו שיצרו תקף עליו להתארם דוקא בלבית ופרסם מודעה של ארושין באתיות של בן־אבי...

ואולם את הנעשה אין להשיב ומסתמא נגזר כך מן השמים אבל שאלה אחת קטנה שואל אני מאת היהודי ר' צלנט (טעות הבחור־הועצער): מילא, כל ששת ימי המעשה יכול עוד יהודי שכמותו לחיות בלא עתון או להסתפק באיזה עתון אחר, אבל מה יעשה בשבת־קודש בלי ה„עזמות"? הן הוא חסיד גדול ונלהב של „ענג שבת" בכל המובנים ואיך יכול יהודי כשר שכמותו לוותר על „ענג שבת" זה? אולי יקראהו בצינעא ככל משכילי־הדור במקומו?...

ואגב, משבח אני את העתון החגון בת"א על הקדמה הגדולה שלו בעניני „ביזנס", שהלך ופרסם את מכתבו של היהודי המפורסם מבית הכרם בעתונו, כראוי באמת לחנות הגונה ומתחדרה...

הוי, הפרנסה המרה!

ומה שיש בעתון החגון בת„א יש גם בשוק התרנגלים שבמחנה יהודה והא ראיה: המכתב דלקמן שקבלתי בשבוע זה מאת תלמידי משכונת הבוכרים, עד ראיה, ושחנני מוסרו לכם בכתבו וכלשונו ממש:

חיום יום ב' אייר תרפ"ז.

לכבוד מורי ורבי עזמות נ"י

לא נעלם מעיני מעלתו, שבמחנה יהודי בשוק מוכרי הירקות ישנן שתי חנויות של שוחטי עופות זה בצד זה — אחד אשכנזי ואחד ספרדי — „פריינק" בלע„ז.

היום בבקר הלכה אשת אשכנזית לשוק הנ„ל וקנתה תרנגלת אחת בשבעה עשר גרוש ושלמה חצי גרוש דמי שחיטה לאחד השוחטים ועוד חצי גרוש דמי פריטת הנוצות, בס"ה 18 גרוש. פתאם נגש אליה יהודי אשכנזי אחד ושאל מאת האשה: „מי שחט את התרנגלת שלך?" והאשה חורתה באצבעה על השוחט הספרדי... מיד נרתע לאחוריו והתחיל צועק לאשה: איך שחטת את התרנגלת אצל ספרדי — פריינק, אסור, טרף! אסור! גמור לאכשנזי! לאכל משחיטתם של הספרדים, האשה האומללה התחילה לילל ולבכות על התרנגלת השמנה שנטרפה בעוון השחיטה הספרדית ושהיא מוכרחה למכרה לגוי. מיד נאספו יהודים אשכנזים וספרדים, והתחילו מדיינים ורבים ביניהם ושתי הכתות עמדו והתווכחו על ההבדל שבין ספרדים ואשכנזים ואגב כבדו זא„ז בחרפות וגדופים (כמו במלך הקבצנים). בינתים נגש יהודי אחד אל האשה וקנה מאתה את התרנגלת העלובה בעשרה גרוש, ז"א בהפסד של 8 גרושים טבין ותקילין. האשה התמימה הפסידה שמונה גרושים אך ורק מפני שחיטת הספרדים.

ובכן, יבוא מר עזמות וישפט: עד מתי לא תוסר החרפה הזאת מעלינו?

מאת תלמידך המצפה לאמרי פיך:

ב. צ. ש.

אמר עזמות: הכל שוחטין ושחיטתן כשרה ואפילו ספרדי במחנה יהודה, אלא ש„התחרות" אינה כשרה, ולאחר שחקרתי ודרשתי בענין זה בדרכי בקודש, נודע לי כי השוחט הספרדי הוזיל את מחיר השחיטה לחצי גרוש לשם פרנסה ומיד התחילו נוהרים אליו כל התנגלות לשחיטה. מה עשה האשכנזי? — נפל על המצאה „הגונה" ואחדים מבני עדתו הכריזו על שחיטת החנות השניה שהיא „טרפה" ואסור לפנות אליה...

עזמות